

Levensecht toetsen in optima forma

□ Peter Hammecher en Jakomien ter Haar

Terwijl rookbommen sissend tot ontbranding komen, prikken en slaan geoorloofd is, barricades worden opgeworpen, paarden in volle galop op een mensenmenigte worden afgestuurd en herhaaldelijk een hartgrondig 'rot op' klinkt, vindt er eigenlijk iets heel moois plaats. Het grootschalig ME-examen in Ossendrecht, volgens ingewijden het meest complexe examen van het competentiegericht politieonderwijs, toont een unieke samenwerking tussen politieacademie en korpsen.

Opzet

Bij de briefing door de docenten van de politieacademie, werkzaam bij de ME-opleiding in Ossendrecht, ogen de aspirant-ME-leden nog rustig. Maar dit is vast schijn. Vandaag ronden de kandidaten vijf weken opleiding tot ME-lid af met een examen. Het korps waarin zij werken, rekent er eigenlijk op dat zij deze proeve goed doorstaan. Dit maakt de druk op hen groot. Het kan niet anders dan dat de zenuwen opspelen.

De eerste casus van een van de twee eenheden betreft de begeleiding van een groep demonstranten van het station tot het plein waar een vreedzame demonstratie moet plaatsvinden. De freelance examinatoren die zijn ingehuurd door Bureau Examinering stellen zich zo op dat zij goed zicht hebben op hun kandidaten. Dat zijn in dit geval de ME-leden, de twee sectiecommandanten, de groepscommandanten en de chauffeurs van de ME-voertuigen. De pelotoncommandant is een ingehuurde freelancer. De berede-

nen, de aanhoudingseenheid, de bestuurder voertuig AE en de marechaussee doen ook mee, maar zij worden niet geëxamineerd.

Samenwerking

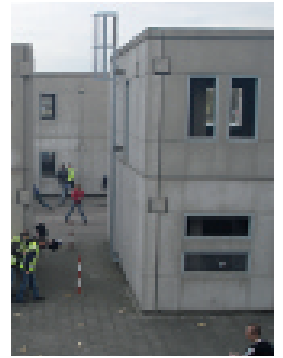
De ontwikkeling en uitvoering van dit ME-examen is een unieke samenwerking tussen freelancers uit de politiekorpsen, toetsontwikkelaars, examinatoren en docenten van het domein Gevaarsbeheersing van de politieacademie. Uit de korpsen worden mensen uit verschillende functieonderdelen betrokken om het examen mogelijk te maken. Een ME-examen kan en mag niet in de praktijk worden afgenomen, dus deze groot opgezette simulatie is noodzakelijk. Aan de politieonderdelen die niet geëxamineerd worden, biedt deze dag optimale oefenmogelijkheden. De politiekorpsen weten inmiddels dat de samenwerking tijdens het ME-examen meerwaarde heeft en in ieders belang is.

Toetsdeskundige Rinus Hamelink: 'De dag wordt in heel constructief overleg tot stand gebracht. Dat is omdat iedereen uiteindelijk hetzelfde doel heeft: verbetering van de vakbekwaamheid van de kandidaten, via een goed examen.'

Freelancers

Onderdeel van de omvangrijke coördinatie is de samenwerking tussen de twee onderdelen van de politieacademie. Het domein Gevaarsbeheersing verzorgt het onderwijs, regelt de logistiek voor de examendag en organiseert en regisseert het tegenspel. Bureau Examinering examineert, zorgt ervoor dat er optimale examenomstandigheden ontstaan, creëert een situatie waarin een eenduidig maar niet voorspelbaar examen ontstaat en bewaakt de kwaliteit van het examen. Het examen zelf wordt afgenomen door freelance examinatoren. Zij werken in hetzelfde werkveld binnen de politie als degenen van wie zij het examen afnemen, in dit geval de ME. Dat is een groot voordeel. Zij kennen de praktijk, weten als geen ander hoe een ME-lid zich zou moeten opstellen en wat hij nodig heeft om zijn functie goed te vervullen. De

De pelotoncommandant is een ingehuurd freelancer

freelancers houden het examen scherp. Hun inbreng is groot. Het voordeel voor de freelancers zelf is dat zij binnen de politie nieuwe vaardigheden opdoen, hun kennis aanscherpen en op deze manier de nieuwe ontwikkelingen in het vakgebied op de voet kunnen volgen. Zij ondergaan uiteraard een gedegen training voordat zij het examen mogen afnemen.

Voor Bert van der Veer, groepscommandant bij het korps Gelderland-Midden, is dit het eerste examen dat hij zelfstandig doet. 'Ik heb bij transport en logistiek Nederland en het CBR al ervaring opgedaan met het afnemen van examens.' Net als honderden andere freelance collega's die bij de politieacademie staan ingeschreven examineert Van der Veer in zijn vrije tijd. 'Ik vind het leuk. Het heeft met de politie te maken, maar het is toch iets anders. Met observeren en vragen tijdens het meelopen bij andere examinatoren zag ik goed wat er gebeurde en ontdekte ik veel. Examineren is interessant, ook voor mijn eigen functioneren. De interactie met de politieacademie is heel goed. Zij zijn erop gericht het examen te verbeteren en maken goed gebruik van de inbreng van mensen uit de praktijk. Wij weten wat voor goed functioneren nodig is en wat werkt. Zij realiseren zich dat en maken er gebruik van.'

Examenopdrachten

Het Bureau Examinering vertaalt de kerntaken van de beroepsbeoefenaar naar een proeve van bekwaamheid, de toetssteen van de kwaliteit en de competenties van elke politiefunctionaris. Het is de vertaalslag naar wat een ME-lid moet laten zien aan competenties om voor zijn taak geschikt bevonden te worden. Deze competenties worden dual aangeleerd en aan de hand van het handelen getoetst. Het onderwijs bereidt de kandidaat voor op het examen en de kandidaten weten dan ook wat zij moeten laten zien. Daarom wordt in de opleiding zo veel mogelijk casuïstiek geoefend, en wordt de opleiding afgesloten met een examen waarin reële situaties worden nagebootst. Om de objectiviteit te bevorderen nemen medewerkers van het Bureau Examinering het examen af. Zij zijn immers praktijkmensen die geen directe belangen hebben bij de opleiding. Het is wel een hele klus om alle partijen bij het examen aan hun trekken te laten komen. Er is veel overleg en afstemming voor nodig. In discussie vinden die zaken dan hun besluit.

Docent Peter Jansen, nauw betrokken bij de organisatie van deze afrondende examendag heeft ook een aantal punten van aandacht. 'De dag is vol. Het is onverstandig om deze nog complexer te maken. Vandaag valt het wel mee met het aantal verschillende functies waarover examen wordt afgenomen. Maar als het aantal van tien functies nog wordt uitgebreid waarin men nu op een dag examen kan doen, dan ontstaat een onmogelijke situatie. Daarnaast wordt van de pelotoncommandant logischerwijs verwacht dat hij opzetjes creëert om ruimte te geven, zodat de sectiecommandanten hun competenties kunnen laten zien. Dat is goed. Dan zie je situationeel handelen. Als de pelotoncommandant echter overge-regisseerd wordt, zie je minder situationeel handelen. Daar moet voor gewaakt worden. Verder is het een hele klus om het examen op termijn zo te houden. We zullen het moeten blijven evalueren en toetsen aan de praktijk.'

Voor het behalen van een proeve moeten verschillende examenopdrachten worden gehaald. Afhankelijk van de functie binnen het ME-peloton doet de kandi-

In de opleiding wordt zo veel mogelijk casuïstiek geoefend

daat één tot vijf examenopdrachten. De groepscommandant moet bijvoorbeeld vijf examenopdrachten met goed gevolg afronden, terwijl de proeve van de sectiecommandant uit drie examenopdrachten bestaat. Eén van de examenopdrachten wordt vandaag getoetst, in een gesimuleerde praktijksituatie.

Strijdtoneel

Inmiddels heeft het examen van 'onze' eenheid zich via charges op de openbare weg, waarbij de bereden politie een hoofdrol speelde, verplaatst naar het dorpsplein, dat voor deze gelegenheid moet worden ontruimd. Eerst moeten de ME-leden rookbommen afwachten en een in de haast gevormde barricade slechten. De gasmaskers belemmeren het zicht, de ademhaling en de bewegingsvrijheid. Een deel van de eenheid strompelt over de obstakels en door de rookontwikkeling heen. Collega's halen de balken en stenen langzaam weg, zodat de beredenen een eventuele charge kunnen verrichten. Als de ME-leden eenmaal op linie zijn opgesteld, is het wachten en incasseren begonnen. Minutenlang krijgen ze houtblok na houtblok op hun helm gemikt. Een normaal mens zou er helemaal woest van worden. Deze professionals blijven kalm. Alleen als het tegenspel in hun werkgebied komt, weren zij het met hun schild af. Ook de sectiecommandant doet examen. De strategie moet nu snel komen. Gezien de tijd die verstreken is zonder dat er aan deze kant van de straatjes naar het plein iets is gebeurd, moet deze eenheid het zat zijn. Zij toont het niet. Ze blijft geconcentreerd het tegenspel afweren.

Observaties

De examinatoren kijken intussen of zij de criteria uit de proeve terugzien in het handelen van het peloton. Rob van Geest is vaste examiner van de politieacademie en coördineert de dag. Hij bewaakt de kwaliteit van het examen en is het eerste aanspreekpunt voor iedereen die gedurende de dag een rol vervult. Daarnaast moet hij zorgen dat alle formaliteiten en formulieren van het examen in orde zijn. 'In totaal gaat het bij zo'n samengesteld examen toch om zo'n vijftig à zestig formulieren die precies moeten kloppen en allemaal zorgvuldig ingevuld moeten zijn', vertelt hij. Wanneer het tegenspel te passief is, vraagt Van Geest de docenten het tegenspel te instrueren. Wanneer de examinatoren aangeven meer te willen

zien, last hij een casus in. Het is flink aanpoten. 'Deze dag doe ik in mijn eentje, maar het gaat wel om twee eenheden die een goed verzorgd examen moeten ondergaan. Hierdoor spelen er dus twee casussen tegelijkertijd. Dat is eigenlijk wat te veel. Maar normaal zijn wij ook met zijn tweeën, dus dat is de volgende keer anders. Daarnaast vind ik dat het tegenspel goed geregisseerd moet zijn. We willen de ME-leden bij elk examen in dezelfde positie brengen. Er is dus uniformiteit en eenduidigheid nodig. Voor een coördinator is het constant zaak deze randvoorwaarden te bewaken.'

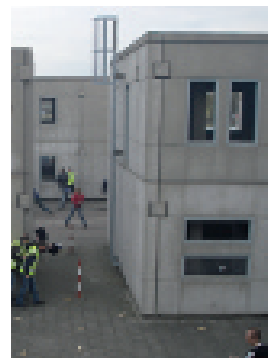
Verantwoordingsgesprek

Na nog twee casussen moeten de twee sectiecommandanten bij hun examinatoren verschijnen voor een soort verantwoordingsgesprek. Hierna is het examen voor hen beiden afgelopen. In het gesprek krijgen zij de kans om hun tactische overwegingen toe te lichten en verantwoording af te leggen over hun handelen. Het kan zijn dat de beoordeling door de examinatoren verandert als zij de interpretatie van de situatie te horen hebben gekregen. 'Wat is je eerste eigen indruk', opent een van de examinatoren het gesprek met zijn kandidaat. De kandidaat-sectiecommandant is niet ontevreden. Hij vindt dat een aantal zaken zeer goed is gegaan. De examiner lijkt in te stemmen, maar probeert zich zo veel mogelijk op de vlakte te houden. 'Wat was je overweging bij het voorwaarts gaan van 130? Bij deze charge naar buiten ontstond een onveilige situatie.' De aankomend sectiecommandant lijkt zich er goed uit te redden. 'De geweldsrapportages, hoe gaan die?', gaat de examiner verder. Weer antwoordt de kandidaat helder en overtuigend. Na ongeveer tien van deze inhoudelijke vragen mag de sectiecommandant gaan. Later blijkt dat hij het examen met glans heeft gehaald. Het past bij de afloop van de dag. Bijna iedereen is geslaagd.

Essentie

'Eenheid', zeggen enkele vaste examinatoren, als hen wordt gevraagd naar de essentie van de beoordeling bij het ME-examen. 'Het heet niet voor niets Mobiele Eenheid. Die eenheid moeten wij op die dag gewoon zien', voegt een van hen toe. Ook zijn zij van mening dat iemand voldoende competent is als een examiner – nadat is voldaan aan objectieve criteria – kan zeggen: 'Ik zou jou graag in mijn team willen hebben.'

Gasmaskers belemmeren het zicht, de ademhaling en de bewegingsvrijheid

Op de vraag of zij zeker weten dat ME-leden die het examen met goed gevolg hebben afgelegd zich in veel heftiger situaties op straat staande houden antwoorden zij simpel en kort. 'Het is een één-twee-drie-tje. Door opeenvolgende functionarissen wordt een volgorde van handelingen aangehouden. Er wordt hier zo goed op getraind dat ME-leden ze kunnen dromen. Zo kunnen ze in heftige situaties nooit verast worden.'

Bij het examen, waarop dit artikel is gebaseerd, werd onder meer tegenspel geboden door studenten van de kunstacademie uit Arnhem. Zo'n tien studenten namen in het kader van hun project 'tekenen onder extreme omstandigheden' deel. Mooie illustratie daarvan is een situatie waarbij een van de studenten op een paal zat te tekenen, terwijl onder hem tonnen, stenen en ander straatmeubilair naar de ME-leden werden gegooid en deze met charges de menigte richting plein probeerden te manoeuvreren.

Praktijkgegevens

Bureau Examinering neemt meer dan 42.000 examens per jaar af. Het is daarbij van groot belang dat de examinerator door de student wordt geaccepteerd. Daarom is de examinerator iemand die zeer ervaren is in het vak dat hij examineert. De politieacademie huldigt het principe dat ervaren en uitstekend functionerende professionals andere professionals beoordelen. Het bureau maakt intensief gebruik van ongeveer 1000 freelancers die actief werkzaam zijn in het vakgebied dat zij beoordelen. Het voordeel van de freelanceconstructie is dat de politieacademie niet met de belangen van de korpsen hoeft te wedijveren, geen capaciteit aan de korpsen wordt onttrokken, het gemotiveerde vrijwilligers zijn en dat Bureau Examinering de kwaliteitseisen goed kan bewaken. Nadeel van deze aanpak is dat de politieacademie betrekkelijk weinig zicht heeft op het functioneren van freelance examineratoren in het korps. Andere nadelen van de freelanceconstructie zijn dat door freelance examineratoren mogelijk erg lange werktijden worden gemaakt. Het is soms een dubbele baan.

Examenopdracht ME-groepscommandant

Uit de proeve van de ME-groepscommandant is de laatste examenopdracht : leidinggeven bij praktijkoptreden. Samengevat houdt dit het volgende in: Er vindt een ME-optreden plaats, waarbij één ME-peloton met ondersteunende eenheden zal worden ingezet. De ME-inzet (simulatie) bestaat uit één opdracht in een voorziene en één opdracht in een onvoorziene situatie. U bent commandant van een ME-groep. Door u wordt bepaald welke positie de leden in de groep moeten innemen. Tijdens deze opdracht demonstreert u dat u als commandant van een ME-groep kunt functioneren.

Beoordelingscriteria

1. Briefing
 - 1.1 deelnemen / houden (de)briefing / evaluatie
2. Leiderschap
 - 2.1 leiding geven gericht op product
 - 2.2 leiding geven gericht op proces
3. Algemeen
 - 3.1 stressbestendig zijn / stressbestendig optreden
 - 3.2 veilig werken
 - 3.3 proportioneel / subsidiair (laten) handelen
 - 3.4 melden geweld
 - 3.5 zorg voor en gebruik van uitrustingsstukken

□ Drs. P.W.J.M. Hammecher is organisatieadviseur en eigenaar van Peter Hammecher Managementconsultancy bv. Drs. G.J. ter Haar is journalist en senior communicatie adviseur.